

JOG TUDOMÁNYI KÖZLÖNY

ALAPÍTVÁ: 1866

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI BIZOTTSÁGÁNAK FOLYÓIRATA

TARTALOM

Tanulmány

- NÓTÁRI TAMÁS:**
Pignoris capio – a szinguláris vagyoni végrehajtás
a római jogban 341
- FEKETE BALÁZS:**
A jogi kultúra „korai recepciója”: A jogi kultúra
fogalmának beépülése a '80-as és korai '90-es évek
jogirodalmába 349
- FARKAS HENRIETTA REGINA:**
A szoftverek terjesztési jogának kimerülése
az Egyesült Államokban és az Európai Unióban 359

Szemle

- BOÓC ÁDÁM:**
Elméleti észrevételek a nemzetközi kereskedelmi
választottbíróági ítéletek érvénytelenítése
vonatkozásában 367

Jogirodalom, jogélet

- FANTOLY ZSANETT:**
Szegedi workshop az új büntetőeljárás törvény elméleti
és gyakorlati kérdéseiről 373

CONTENTS / INHALT

Studies / Abhandlungen

TAMÁS NÓTÁRI:

Pignoris capio – the Execution of Judgments in Classical Roman Law /

Pignoris capio – der Gerichtsvollzug im klassischen römischen Recht

341

BALÁZS FEKETE:

The Early Reception of Legal Culture: the Integration of the Concept of Legal Culture into the Scholarly Literature of the '80s and '90s /

Die „frühe Rezeption“ der Rechtskultur: die Aufnahme des Begriffes der Rechtskultur in die Rechtsliteratur der 80er und der frühen 90er Jahre

349

HENRIETTA REGINA FARKAS:

Exhaustion of the Right to Circulate the Software in the USA and the European Union /

Die Erschöpfung des Verbreitungsrechts der Software in den Vereinigten Staaten und in der Europäischen Union

359

Review / Rundschau

ÁDÁM BOÓC:

Theoretical Remarks Regarding the Annulment of the International Trade Arbitration Verdicts /

Theoretische Bemerkungen zur Ungültigkeitserklärung von Urteilen von internationalen Handelsschiedsgerichten

367

Legal Life, Legal Literature / Rechtsliteratur – Rechtsleben

ZSANETT FANTOLY:

Workshop in Szeged on the Theoretical and Practical Issues of the New Criminal Procedure /

Workshop in Szeged über die theoretischen und praktischen Fragen des neuen Strafgesetzbuches

373

A KIADVÁNY
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY

Az MTA Állam- és Jogtudományi
Bizottságának folyóirata

A Szerkesztőbizottság vezetője:

Dr. Korinek László

A Szerkesztőbizottság tagjai:

**Dr. Hamza Gábor, Dr. Lamm Vanda,
Dr. Szalma József**

Főszerkesztő: **Dr. Vörös Imre**

Szerkesztők: **Dr. Szalai Éva,**

Dr. Udvarny Sándor

A szerkesztőség címe: 1037 Budapest,
Montevideo u. 14.

Kéziratot nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Amennyiben szerzőnk valamelyik egyetem állam- és jogtudományi karán tevékenykedik, a Jogtudományi Közlöny szerkesztősége csak az egyetem megjelölésével közli a szerző beosztását. A kar, tanszék megjelölését csak abban az esetben közöljük, ha nem jogtudományi karon tevékenykedő szerzőről van szó. Igazgatási jellegű funkció (tanszékvezető, igazgató stb.) közlését a Szerkesztőbizottság ugyancsak mellőzi.

A publikálással kapcsolatos további kérdések a voros44@gmail.com címre küldhetők.

A Kiadó a lapban megjelenő tanulmányok szerzőinek azonos összegű honoráriumot fizet.

Kiadja a HVG-ORAC
Lap- és Könyvkiadó Kft.

hvgorac

Lap- és Könyvkiadó Kft.

Előfizetési díja a 2019. évre: 23 400 Ft.
2019-ben az egyes lapszámok külön is megvásárolhatók 1950 Ft/szám áron.

Nyomdai munkálatok: Multiszolg Bt.

HU ISSN 0021-7166

A Jogtudományi Közlöny 2000 és 2018 közötti lapszámaiban megjelent írások teljes szöveggel online kutathatók a Jogkódexen.
www.jogkodex.hu

 Jogkódex

Internetes jogi tudástár

Fantoly Zsanett egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem (Szeged)

Szegedi workshop az új büntetőeljárás törvény elméleti és gyakorlati kérdéseiről

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Bűnügyi Tudományok Intézete 2019. május 15-én workshopot szervezett „Az új büntetőeljárás törvény első éve az elmélet és a gyakorlat tükrében” címmel. A Kar oktatói által folytatott közös diskurzus az új büntetőeljárás törvény elmúlt egy évének tapasztalatait részint az elmélet oldaláról, az oktatók, kutatók szemszögéből, részint pedig az egyes jogász hivatásrendek képviselőinek nézőpontjából igyekezett értékelni.

A workshopot Szomora Zsolt egyetemi tanár, dékánhelyettes nyitotta meg, aki a tematikát méltatva megállapította, hogy az elméleti témájú előadások keretbe és egy-egybe foglalják a joggyakorlatban felvetődött problémák megoldásával foglalkozó előadásokat.

1. Felvezető előadásában Fantoly Zsanett egyetemi tanár az új büntetőeljárás törvény keletkezésével kapcsolatban ismertette az elveket, garanciákat és jogalkotási célkitűzéseket, amelyek megvalósítása társadalmi és szakmai elvárásaként jelentkezett a kodifikációs tevékenység során. Arra a kérdésre, hogy miért volt szükség új eljárás törvényre, illetve beszélhetünk-e kodifikációs kényszerhelyzetről, az előadó különböző igényeket nevesített, így például a büntető igazságszolgáltatás hatékony működésével kapcsolatos elvárást, a garanciák feltétlen érvényesülését biztosító tisztességes eljárás kívánalmát, az objektív igazság kiderítésének szem előtt tartását, illetve az időszerűség és a pergazdaságosság követelményét. Felvázolta, hogy a korábbi Be. szétöregedetté vált: elfogadása óta 89 törvény és 15 AB-határozat érintette, ezáltal mintegy 2000 helyen változtatták meg az eredeti szövegét. Számos jogintézmény (például az óvadék, a távollátás, a tárgyalásról lemondás, a kiemelt jelentőségű ügyek) nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, a gyakorlatban nem vagy csak elvétve nyert al-

kalmazást.¹ Az előadó szerint általánosan kijelenthető, hogy nem csupán hangsúlyeltolódás, hanem komplex szemléletváltás következett be a büntető igazságszolgáltatás területén, amelynek sarokpontjait az új büntetőeljárás törvény szabályozási elveiről szóló és 2015 februárjában a kormány által elfogadott dokumentum is megjelölte.²

Az előadó ezt követően 14 pontban vázolta fel a törvény azon *nóvumait*, amelyek jelentős változásokat hoztak a korábbi jogszabály rendelkezéseire képest. Szólt a sértek és a különleges bánásmódot igénylő személyek jogérvényesítésének támogatásáról: az e körben megváltozott fogalmakról, kiszélesedett jogosultságokról és felépített új intézkedési rendszerről. A funkciómegosztás következetesebb érvényesítése kapcsán összevetette a valószínű tényállás tisztázása körül kialakult álláspontokat. A bűnüldözési célú titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés új rendszerét ismertette definiálta a leplezett eszközöket és elhelyezte az előkészítő eljárást a büntetőeljárás megváltozott rendszerében. E körben foglalkozott a gyanúfogalom alakulásával. A telekommunikációs eszközök igénybevételének kibővítése kapcsán példákat hozott az alkalmazás kiszélesedett területeire. Ismertette a kényszerintézkedések szabályozásának új rendszerét, e körben üdvözölte a letartóztatás ultima ratióként történő szabályozását. Felvázolta az új osztott nyomozási modellt, ismertette a nyomozó hatóság és az ügyészség feladatait, kapcsolatrendszerét a felderítés és a vizsgálat során. Kiemelte az előrehozott ügyészi döntési felelősséget,

1 <https://www.parlament.hu/irom40/13972/13972.pdf> 316.

2 <https://www.kormany.hu/download/d/12/40000/20150224%201M%20el%C5%91terjeszt%C3%A9s%20az%20C3%BAj%20b%C3%BCntet%C5%91elj%C3%A1r%C3%A1si%20t%C3%B6rv%C3%A9ny%20szab%C3%A1lyoz%C3%A1si%20elveir%C5%91.pdf>

az ügyészség oportunitási lehetőségeinek kiszélesítését. Táblázattal szemléltette a terhelti együttműködés két típusát, szolt az egyes együttműködési formák előfordulásáról, alkalmazási gyakoriságáról. A bírósági eljárás egyszerűsítése kapcsán összehasonlította az előkészítő ülés jelenlegi szerepét a korábbi törvényben szabályozott, jóval csekélyebb jelentőségű jogintézményével és hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint várhatóan néhány éven belül az előkészítő ülés lesz az általános eljárási forma a büntetőeljárás bírósági szakaszában. A jogorvoslati rendszer reformja kapcsán kiemelte a korlátozott fellebbezés és az ennek következményeként megjelenő korlátozott felülbírálat fontosságát. Részletesen megvizsgálta a külön eljárások új szabályozási rendszerét és vázolta azokat az újításokat, amelyek a külön eljárások rendszerében jelentős változásokat hoztak a korábbi törvény szabályozásához képest. Végül érintette a különleges eljárások mellett a kártalanítás új, osztott rendszerét is.

2. *Urbán Zoltán* c. egyetemi docens előadásában három témát érintett.

2.1. *A nyomozás felderítési és vizsgálati szakaszra bontása* körében kiemelte, hogy a megosztás a nyomozó hatóság és az ügyészség kapcsolatát új alapokra helyezi. A felderítési szakaszban az új Be. fellazította az ügyészség és a nyomozó hatóság kapcsolatát, tekintettel arra, hogy csak hathavonta szükséges az ügyészség részére beszámolni a nyomozás állásáról. A vizsgálati szakaszban viszont az ügyészség a büntetőeljárás irányítója, és az eljárási cselekmények végrehajtására közvetlen utasításokat ad, illetve adhat. Az eddigi tapasztalatok szerint a nyomozást nem gyorsította, hogy azt az ügyészség irányítja közvetlenül a vizsgálati szakaszban. A nyomozó hatóság befejezési javaslattal a büntetőügyet csak akkor terjesztheti elő az ügyészség részére, amennyiben azt előzetesen az ügyészség jóváhagyja és újabb feladatot nem határoz meg. Az ügyiratok többszöri bemutatása, újabb feladatmeghatározások a nyomozások elhúzódnását eredményezhetik. Az ügyészségek részéről a teljes körű, illetve esetenként a túlbizonyítás igénye figyelhető meg, mely az előadó szerint azon alapul, hogy bár az új Be. rendelkezései szerint a vád bizonyításához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása, illetve beszerzésének indítványozása továbbra is a vádlót terheli, azonban a bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot főszabály szerint csak indítvány alapján szerez(het) be. Indítvány hiányában a bíróság bizonyíték beszerzésére és megvizsgálására nem köteles.

2.2. *A védelemhez való jog biztosítása* körében az előadó jelezte, hogy a védőkijelölés viszonylagos azonnaliságán túl a kijelölt *védők tényleges elérhetőségét* a rendszer nem biztosítja, annak ellenére, hogy a jogszabály ezt előírja. A korábbi nehézségek továbbra is megfigyelhetők, azaz védő részvételét igénylő eljárási cselekmény végrehajtá-

sához, amikor annak elvégzése nem mellőzhető (hétvégen, munkaidőn kívüli, illetve éjszakai időpontban, de sok esetben, hivatali időben is), az esetek jelentős részében a kijelölt védő rövid úton történő értesítése nem lehetséges. Az eljáró szerv helyettes védő kirendeléséről kénytelen határozni, ennek során viszont figyelembe kell venni a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Kormányrendelet 140. § (1) bekezdésében foglaltakat, miszerint a védői részvétellel érintett eljárási cselekmény a helyettes védő jelenléte nélkül nem végezhető el. Tettenéréses eljárásokban ez jelentős érdeksérelmet okoz a bizonyítás szempontjából.

2.3. Az előadó szerint az új Be. egyik, nyomozó hatósági szempontból kifejezetten előnyös újítása az eseti gyám helyét felváltó ügygondnok bevezetése. Az új szabályozás a nyomozó hatóságnak lehetőséget biztosít arra, hogy ügygondnokként – az ok felmerülésekor nyomban, közvetlen megkereséssel – ügyvédet vagy ügyvédi irodát rendeljen ki. Ezzel az új rendelkezéssel a hivatali munkaidőn kívül esetlegesen nehezen elérhető gyámhatóság szerepe pótolhatóvá vált, így az eljáró büntetői szerv önállóan tud intézkedni a fiatal-, illetve kiskorú személy törvényes képviselőjének biztosítására, és a szükséges eljárási cselekmény végrehajtására.

3. *Lőrinczy György* c. egyetemi docens előadásában két témakörhöz kapcsolódóan fejtette ki gondolatait.

3.1. *A nyomozás két fő szakaszra különítése* vonatkozásában álláspontja szerint indokoltnak tűnik az új törvény koncepciója: a gyakorlatban eddig is, amíg nem volt gyanúsított az ügyben, az ügyészi aktivitás „visszafogott” volt. Az elkövető felderítése a nyomozó hatóság felelőssége, a szakmai apparátus (megfelelő létszám, kriminalisztikai ismeretek) ott állnak elsősorban rendelkezésre. Az új Be. hatálybalépésekor a kezdeti időszakban volt olyan ügyészi álláspont, amely szerint az ügyész még csak állásfoglalás szintjén sem befolyásolhatja a nyomozó hatóság tevékenységét, voltak olyan vélemények, hogy attól kifejezetten el kell zárkózni. Az előadó álláspontja szerint ez az „elzárkózás” nem lenne szerencsés. Hivatkozott korábbi gyakorlati tapasztalataira, amikor bonyolult megítélésű ügyekben – már a mai fogalmaink szerinti előkészítő eljárás szakaszában – a nyomozó hatóság számára rendkívül hasznos volt a szakmai konzultáció, a főleges eljárások kiszűrése és a célirányos feladatok közös meghatározása. Megítélése szerint a törvényességi felügyelet fogalmából jogdogmatikailag is levezethető, hogy az ügyész nem lehet passzív a felderítés szakaszában sem. Az előadó a nyomozás vizsgálati szakaszával kapcsolatban azt emelte ki, hogy a nyomozó hatóságnak a jövőben is feladata lesz az önálló döntések meghozatala. (Például ha a tanú az ügyész által megjelölt kérdésekre válaszolva további kérdések feltevését indokoló információkat közöl, a nyomozónak ezeket a kérdéseket azonnal fel kell tennie, nem az ügyiratot „utaztatni” az ügyészségre.)

Jogirodalom, jogélet

3.2. Az előadó beszélt arról is, hogy az ügyészségnek új kihívást jelent a szankció konkrét mértékének/tartamának megjelölése. Fayer László 1887. évben a magyar bűnvádi eljárásról megjelent munkáját idézve leszögezte, hogy a hatályos törvényben foglaltakhoz hasonlítható ún. „mértékes” indítványtételi kötelezettsége sosem volt az ügyésznek, a tárgyalásra készülve magában – vagy felettesének iránymutatása alapján – mindössze arról gondolkodhatott el, hogy től-ig határok között milyen büntetést fellebbez meg, illetőleg vesz tudomásul. Utalt arra, hogy nehézséget jelent az ügyész számára az az elvárás, miszerint indítványát lehetőleg csupán a nyomozati iratok tartalma alapján, már a vádiratban közölje [Be. 422. § (3) bekezdés], anélkül hogy valaha is látta volna a terheltet. További probléma lehet a konkrét, egyedi ügyekben az ügyész számára, hogy döntéséhez utólag mit szól a felettese: nem lesz-e „dorgálásban” része, ha a főnöke szerint esetleg túl enyhe indítványt terjesztett elő. Az előadó szerint egyébként is jelentős problémaforrás az egységes büntetékiszabási gyakorlat hiánya, vagyis annak eldöntése, hogy mit érdemel az elkövető az adott ügyben. E körben az előadó hivatkozott arra is, hogy az általa tanulmányozott statisztikai adatok alapján például a végrehajtandó szabadságvesztések %-os arányában a különböző megyék között igen nagy eltérések fedezhetők fel. Az előadó összegző véleménye szerint szerencsésebb lenne az a gyakorlat, hogy az ügyész a konkrét szankcióra vonatkozó indítványát ne az előkészítő ülésen, hanem inkább a vádiratban közölje. Ezáltal a vádlottnak és a védőnek nem csupán néhány perc állna rendelkezésére annak átgondolására, hogy elfogadja-e az akár több év szabadságvesztés kiszabására irányuló, de egyébként méltányos ügyészi indítványt.

4. Ragány Zoltán mesteroktató előadásában a Be. 502. § (1) bekezdésében foglalt ún. „ügyészi mértékes indítvány” tartalmával kapcsolatban kifejtette, hogy az – tekintettel a Be. 565. § (2) bekezdésében foglaltakra – kvázi súlyosítási tilalomként minősül. Az ügyészi mértékes indítvánnyal szembe állította a Be. LXV. fejezetében foglalt ügyészi intézkedés (egyezség megkötése) lehetőségét. Ezzel összefüggésben utalt arra, hogy álláspontja szerint a Büntető Törvénykönyv rendelkezései nincsenek összhangban a Be. rendelkezéseivel, ugyanis a Btk. kizárólag az egyezség esetére vonatkozóan tartalmaz szankciótani szabályokat (Btk. 83. §) amely szabályok megtartásának garanciáját az eljáró bíróságnak a Be. XCIX. fejezete szerinti külön eljárásában (eljárás egyezség esetén) kifejezetten ellenőriznie kell az egyezség jóváhagyásának – egyik – feltételeként. Az előadó álláspontja szerint aggályos lehet, hogy az előkészítő ülésen tett ügyészi indítvánnyal kapcsolatban a bíróságot ilyen kötelezettség nem terheli, sőt mint a Be. 565. § (2) bekezdéséből következik, a bíróságot mindenben köti az ügyészi mértékes indítvány. Eddigi ügyintézési tapasztalata szerint az eljáró ügyészségek sokkal inkább élnek az előkészítő ülésen tett

mértékes indítvány lehetőségével, amelyet az előadó feltételezése szerint, leginkább az okoz, hogy az említett anyagi jogi szabályokra utalás hiánya a Be. ezen szakaszában elmarad. Rámutatott ugyanakkor arra, hogy az egyezséggel együtt járó jelentős adminisztrációs teher is abba az irányba vezeti az ügyészséget, hogy inkább az előkészítő ülésen tett indítványt preferálja.

Az előadás másik gondolata az Be. 500. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt szabályozással összefüggésben merül(t) fel. Ragány Zoltán álláspontja szerint szintén aggályos, hogy a jogalkotó az előkészítő ülést bizonyos tekintetben a polgári peres eljárás perfelvételi tárgyalásával tette azonosossá és a polgári perben egyenrangúnak tekintett feleket a bizonyítási kötelezettség vonatkozásában a büntetőeljárásban is „egyenrangúvá” tette. Az előadó álláspontja szerint ez azért aggályos, mert közvéleményben az ügyészségnek gyakorlatilag korlátlan ideje van arra, hogy a bizonyítás rendszerét, stratégiáját a saját szempontrendszer szerint felépítse, míg a védelemnek ezen időtartam jelentősen korlátozott. Érvként hozta fel, hogy a nyomozás határideje az új Be. alapján már csak a terhelti kihallgatást követően korlátozott, akkor is 2 éves határidőt biztosít a törvény a nyomozó hatóságnak, illetve az ügyészségnek, amely további 6 hónappal meghosszabbítható [Be. 351. § (3)–(4) bek.]. Abban az esetben ugyanakkor, ha a nyomozó hatóság az eljárás érdekeire hivatkozással kizárólag a nyomozás végén adja át az iratokat, akkor a Be. 352. §-a szerint 1 hónapos határidő áll a védelem rendelkezésére. Álláspontja szerint – különösen a kiemelkedő mennyiségű ügyiratok alapján folyó bonyolult megítélésű ügyekben – ezen az sem sokat segít, hogy az előkészítő ülésig még legfeljebb három hónapos határidő is rendelkezésre állhat [Be. 499. § (2) bek.]. Szólt továbbá arról is, hogy számos ügyben jelentős védelemstratégiai érdek fűződhet a bizonyítás előterjesztésének időpontjához, az új törvény ezt a védelmi érdeket negligálja azzal, hogy a bizonyításra vonatkozó indítványtételt szigorú keretek közé helyezi.

5. Hegedűs István c. egyetemi docens előadásában két témával foglalkozott: az előkészítő üléssel, illetőleg a rendes perorvoslatokkal. Mindkét területen a gyakorlatban felmerült problémákat vizsgálta, és a lehetséges megoldásokról adott tájékoztatást.

5.1. Az előkészítő ülést illetően foglalkozott azzal, hogy az egyesítésre megküldött ügyben kell-e előkészítő ülést tartani, illetőleg mikor kerülhet sor az ügyek egyesítésére. Az előadó beszélt arról is, hogy az előkészítő ülésen kik lehetnek jelen (például a többi vádlott védője jelen lehet-e, kérdezhet-e). Ismertette a Kúria álláspontját az elkülönítéssel kapcsolatban. Foglalkozott azzal, hogy bizonyításnak minősül-e a vádlott kihallgatása az előkészítő ülésen. Végül beszélt arról, hogy a vádlottat milyen részletességgel kell meghallgatni, e körben utalt az ügyészség és a bíróság eltérő álláspontjára.

5.2. A *rendes perorvoslatok* vonatkozásában foglalkozott a Be. 583. § (3) bekezdésében, illetőleg az 584. § (2) bekezdésében írt korlátozott fellebbezés eseteivel, amelyeket egyezően korlátozott felülbírálat követ, ám a törvényben a két eset nem azonos megítélés alá esik. Utalt a Be. 551. § (3) bekezdésére, illetőleg az 584. § (3) bekezdésére, amely szakaszok a felvilágosításadást, illetőleg a fellebbezés kiterjesztésének kizárását csak az 583. § (3) bekezdése esetében jelölik meg, a jogalkotó itt az 584. § (2) bekezdésére nem hivatkozik. Beszélt ennek a gyakorlatban felmerült következményeiről, illetőleg a megoldási lehetőségekről. Kitért arra, hogy milyen esetekben kerülhet sor eljárási szabálysértés, illetőleg törvényi utalás miatt teljes körű felülbírálatra [Be. 584. § (4) bek., 551. § (3) bek., 590. § (10) bek.]. A tényálláshoz kötöttség keretében szolt a részbeni megalapozatlanság kötelező kiküszöböléséről, illetőleg másodfokon a vádlott terhére eltérő tényállás megállapításának törvényi feltételeiről. Kitért a Be. 174. §-ának az 593. § (4) bekezdésével való összevetésére, a hivatalból való bizonyítás problémakörére és felvázolta az ezzel kapcsolatos egységességnek nem minősíthető gyakorlatot.

Az előadó részletesen foglalkozott a másodfokú nyilvános ülésen a büntetéskiszabási körülményekre történő vádlotti meghallgatás megítélésével, a másodfokú eljárásban a vádlotti jelenléttel, továbbá a nyilvános ülésre történő vádlotti idézés, illetőleg értesítés kérdéskörével. Röviden érintette a harmadfokú eljárás, valamint a hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés szabályozását, kitérve a harmadfokú eljárásban a törvény új megközelítésére, illetve a hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezések kapcsán eddig felmerült gyakorlati problémákra.

6. *Juhász Zsuzsanna egyetemi docens* előadásában a nemzetközi szakirodalom által legismertebb formájában *videokonferencia-tárgyalásnak* elnevezett jogintézménnyel, annak részint eljárásjogi kérdéseivel, részint pedig büntetés-végrehajtási vetületével foglalkozott. Rövid nemzetközi kitekintés után ismertette a régi Be. vonatkozó szabályozását és bemutatta, illetve értékelte azokat a rendelkezéseket, amelyek tekintetében a hatályos eljárási törvény a korábbi szabályozás kereteit kitágította.

Az előadás felvázolta azt a 2014-ben elkezdődő folyamatot, amelynek eredményeként a büntetőeljárás során fogva lévő terheltek, tanúk vonatkozásában a videokommunikáció a bírósági tárgyalótermek, és a fogva tartó büntetés-végrehajtási intézetek között kiépítésre került, így jelenleg az érintett végpontok közötti egyidejű kép- és hangkapcsolat a fogvatartott intézeten kívüli mozgása nélkül teszi lehetővé az eljárási cselekményen való részvételt.

Az előadás végül rámutatott a távmeghallgatási rendszer *előnyös*, illetve *hátrányos* vonásaira. Így többek között pozitívumként emelte ki a rendszer költséghatékonyságát (a felmerülő útiköltségek megtakarítását, az időtényezőt, a személyi állomány szolgálatsszervezésére gyakorolt hatását, a jelentős biztonsági kockázatot jelentő fogvatartottak vonatkozásában felmerülő járulékos

költségek kiküszöbölhetőségét), és biztonsági kockázatot csökkentő voltát. Ugyanakkor negatívumként értékelte a megfelelő személyes benyomás kialakításának megnehezülését a kamerákra tekintettel, illetve a védelem és a fogvatartott közötti kommunikáció nehezebbé válását azon esetekben, amikor a védő választása szerint nem a fogva tartó intézetben, hanem a bíróságon jelenik meg.

7. *Lichtenstein András egyetemi tanársegéd* előadásának témája a *büntetőeljárás hatósági alanyainak viszonyrendszere* volt, amelynek középpontjába az *ügyészséget* állította. Ezzel kapcsolatban mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a bűnvádi perrendtartás óta a hatályos büntetőeljárási törvény az első, amely a közvádokra következetesen ügyészségként utal. Rámutatott, hogy a jogalkotó így formálisan is kifejezi, hogy az ügyészség nem individuális, hanem – az Alaptörvény 29. cikkével összhangban – intézményesült alanya a büntetőeljárásnak.

Az előadó megállapította, hogy az eljáró hatóságok kapcsolatát a büntetőeljárási törvény statikus és dinamikus része egyaránt szabályozza. Utalt a büntetőeljárás téma szempontjából releváns *működési alapelvekre* és megjegyezte, hogy míg a hivatalból való eljárás címzetti köre szűkült, a materiális védelem kötelezettjei kibővültek. Ennek okaként az új eljárási törvény szabályozási elveiben is megjelenő szemléletváltást jelölte meg: előbbi a büntetőeljárás gyorsítását és hatékonyságának növelését, míg utóbbi a védelem jogának erősítését szolgálja.

Az előadó hangsúlyozta, hogy a hatóságok viszonyrendszerét egyes tilalmak – így a garanciális funkciót betöltő *kizárási okok* is meghatározzák. Ezzel összefüggésben szakirodalmi előzményekre hivatkozva felvetette a büntető eljárásjog további egyszerűsítésének lehetőségét a kizárási okok alternatív szabályozásával. Véleménye szerint az általános és speciális, abszolút és relatív kizárási okok akár mindhárom bűnügyi hatóság vonatkozásában szabályozhatók lennének egyetlen törvényhely alatt.

A büntetőeljárás dinamikus részét illetően az előadó utalt arra, hogy a jogalkotó az eljárási törvény szabályozási elvei között a nyomozással összefüggő problémák fő forrásaként az *ügyészség és a nyomozó hatóság kapcsolatának* korábbi szabályozását jelölte meg, ezért áttekintette, hogy a kodifikáció során – az eljárási törvény tervezetétől a hatálybalépéséig – hogyan változtak a felderítés felügyeletének és a vizsgálat irányításának szabályai. Előadása zárásaként az *ügyészség és a bíróság viszonyával* kapcsolatban a bizonyítás általános szabályainak jelentőségét (Be. 164. §) és azoknak a másodfokú bírósági eljárásban való érvényesülésének egyes kérdéseit emelte ki.

8. Az előadásokat követően élénk szakmai diskurzus bontakozott ki az előadók és a hallgatóság tagjai között egyaránt. A workshop szervezői és résztvevői erre tekintettel elhatározták, hogy a jövőben rendszeressé és tematikussá teszik a hasonló jellegű büntető eljárásjogi eszmecserét.

SUMMARY

TAMÁS NÓTÁRI:

Pignoris capio – the Execution of Judgments in Classical Roman Law

This paper discusses the *pignoris capio*, i.e. the execution of judgments by the seizure of property in classical and postclassical Roman law. After briefly analysing the main rules of *appellatio* in the Digest, the paper focuses on the sources of *pignoris capio* in the Digest, the Theodosian and the Justinian Codes. In the Late Roman Empire the seizure of the debtor's property, i.e. the *pignoris capio*, elaborated in details in the *responsa* of classical roman jurists and in emperors' constitutions, was the main and universal method of the execution of judgments.

BALÁZS FEKETE:

The Early Reception of Legal Culture: the Integration of the Concept of Legal Culture into the Scholarly Literature of the '80s and '90s

Legal culture is a frequently used term in contemporary legal literature. This paper discusses how the early reception of the concept happened from the mid of '70s to the mid of '90s. By studying this part of the reception process of Friedman's classic concept a distinction has to be made among the different ways of reception. Based on the theory of transtextuality developed by literary theory, one may identify such ways of reception in which the concept of legal culture played a role of (i.) intertext, (ii.) hypertext, or (iii.) metatext. In addition, it can be argued that the main role of intertexts of legal culture is to legitimize the empirical approach, while both hypertexts and metatexts boost the refinement of the concept thereby having a crucial impact on scholarly development.

HENRIETTA REGINA FARKAS:

Exhaustion of the Right to Circulate the Software in the USA and the European Union

The Author deals with the exhaustion of the right to circulate the software, that is a restriction on a material right concerning the software, and which is highly debatable practical issue. The „first sale doctrine“ known in the English-Saxon legal tradition originates from the USA and has over 100 years of legal history. Still, its application is debated even there. The problems manifest themselves in the copyright law of the software, since computer programs are special „works of art“. This essay deals with the application of first sale doctrine related to the copyright of the software, entertaining the differences between the first sale doctrine and the continental legal exhaustion doctrine.

ZUSAMMENFASSUNG

TAMÁS NÓTÁRI:

Pignoris capio – der Gerichtsvollzug im klassischen römischen Recht

Die Studie befasst sich mit dem Thema der *pignoris capio*, d.h. mit dem Gerichtsvollzug durch Vermögenspfändung im klassischen und im nachklassischen römischen Recht. Nach einer kurzen Behandlung des Berufungsverfahrens (*appellatio*) anhand einiger Digestentexte wendet sich der Aufsatz jenen Stellen in den Digesten, in dem Theodosianischen und in dem Justinianischen Codex zu, die sich auf die *pignoris capio* beziehen. Im römischen Kaiserreich wurde die Pfändung des Vermögens der Schuldner, d.h. die *pignoris capio*, die in den Gutachten von den klassischen Juristen (*responsa*) und in den kaiserlichen Konstitutionen ausgearbeitet wurde, zum allgemein gebräuchlichen Vollzugsmittel rechtskräftiger Gerichtsurteile.

BALÁZS FEKETE:

Die „frühe Rezeption“ der Rechtskultur: die Aufnahme des Begriffes der Rechtskultur in die Rechtsliteratur der 80er und der frühen 90er Jahre

Die Rechtskultur ist einer der am häufigsten angewendeten Begriffe in der Rechtswissenschaft heutzutage. Die Studie untersucht, wie die Rezeption dieses Begriffes von Mitte der 70er Jahre bis zur Mitte der 90er Jahre abgelaufen ist. Wenn man die Geschichte der Rezeption dieses klassisch gewordenen Begriffes von Lawrence M. Friedman untersucht, lassen sich – aufgrund der literaturwissenschaftlichen Theorie der Transtextualität – drei Richtungen voneinander unterscheiden: die Rechtskultur kann i) als Intertext, ii) als Hypertext oder iii) als Metatext anwesend sein. Intertexte stehen vor allem mit der Legitimation, Hypertexte und Metatexte dagegen mit dem Nachdenken über den Begriff in Zusammenhang, daher beeinflussen sie die Fortsetzung des wissenschaftlichen Diskurses grundlegend.

HENRIETTA REGINA FARKAS:

Die Erschöpfung des Verbreitungsrechts der Software in den Vereinigten Staaten und in der Europäischen Union

Die Erschöpfung, die das Verbreitungsrecht – ein ausschließliches Recht – des Urhebers einschränkt, löst in der Praxis heftige Kontroverse aus. Dieser im angelsächsischen Recht als „first sale doctrine“ bekannte Rechtsgrundsatz hat seinen Ursprung in den Vereinigten Staaten und hat eine mehr als hundertjährige Vergangenheit. Dennoch ist seine Anwendung auch in den USA umstritten. Die Probleme sind im Urheberrecht der Software noch gravierender, denn Computerprogramme sind eigenartige Kunstwerke. Die Studie beschäftigt sich mit Fragen der Anwendung der first sale Doktrin im Urheberrecht der Software. Dabei werden auch die Unterschiede der first sale Doktrin und des im kontinentalen Recht als Erschöpfungsgrundsatz bezeichneten Rechtsgrundsatzes erläutert.

A SZABADSÁG ALKOTMÁNYA

Bevezetés a jogi alkotmányosságba

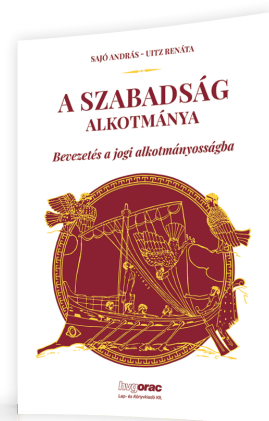
SZERZŐK:

Sajó András, Uitz Renáta

Sokan lebecsülik az alkotmányosságot mint elitista szellemi hóbortot, mint nemzetietlen, vagy épp működésképtelen tévutat. A globalizáció állítólagos vesztesei és a hatalom megszerzésén fáradozó populisták a nemzeti értékek és a visszanyert nemzeti szuverenitás nevében figyelmen kívül kívánják hagyni az ilyen „óscsi, liberális” eszméket.

Mindeközben az alkotmányos demokrácia hívei azzal kénytelenek szembesülni, hogy tulajdonképpen nem is tudják, miben áll az a rendszer, amelyben hisznek és amelyért tenni szeretnének. Annak, aki az alkotmányos szabadság eróziójával szembe kíván szállni, tudnia kell, mit és miért kell védenie. Annak pedig, aki az alkotmányosság lebontása ellen akar fellépni, vagy egyszerűen nem szereti, ha becsapják, azt is fel kell ismernie, amikor új alkotmányos államberendezkedés címén hamis pénzt akarnak rásózni.

Ez a félig-meddig szakkönyv útmutatás diákoknak, jogászoknak, kutatóknak, újságíróknak és mindazoknak, akik a szabadságot az alkotmányosság jogi eszközeivel igyekeznek védelmezni a pillanatnyi politikai túlkapásokkal és az óhatatlan hatalmi önkénnyel szemben. A világ öt földrészéről származó példák, legyenek bármennyire kalandosak vagy épp szégyenletesek, nem a képzelet szüleményei.

Ára: 7000 Ft

A VAGYONVÉDELEM JOGI ESZKÖZEINEK LEGÚJABB NEMZETKÖZI TENDENCIÁI

SZERZŐ:

Sándor István

A műben a 20. század végén és napjainkban kialakított vagyonvédelmi célú vagyonkezelési jogi konstrukciók elemzésére kerül sor, bemutatva azok megjelenésének okait, főbb ismertetőjegyeit és külföldi gyakorlatát.

Az angolszász trust tradicionális szabályaira építve, azonban azok átalakításával számos országban hoztak létre olyan jogszabályi környezetet, amelyben a kezelt vagyon védeltséget élvez a hitelezői igényekkel szemben. Az egyes nemzetközi pénzügyi szolgáltató központok gyakorlata folyamatosan teret nyer és már az Amerikai Egyesült Államok jogéletemben is jelentős szerepet játszik. A vagyontervezés és a vagyonkezelés szempontjából elengedhetetlen ezeknek a folyamatoknak a beható ismerete.

A szerző részletesen vizsgálja azt is, hogy magyar jogszabályi környezetben mennyiben alkalmazhatók a külföldi vagyonvédelmi trustok elemei, kitérve a vagyonkezelő alapítvány bevezetésével kapcsolatos kérdésekre is. A bizalmi vagyonkezelési jogviszony alkalmazása a hazai joggyakorlatban is elterjedőben van, amihez a könyv további szakmai segítséget nyújt.

Ára: 6000 Ft